

T A A L

Zoete dromen

- Ik kan sleutelwoorden in een tekst aanduiden.
- Ik kan een titel voor een tekstdeel bedenken.

1 Lees de stellingen en kruis aan.

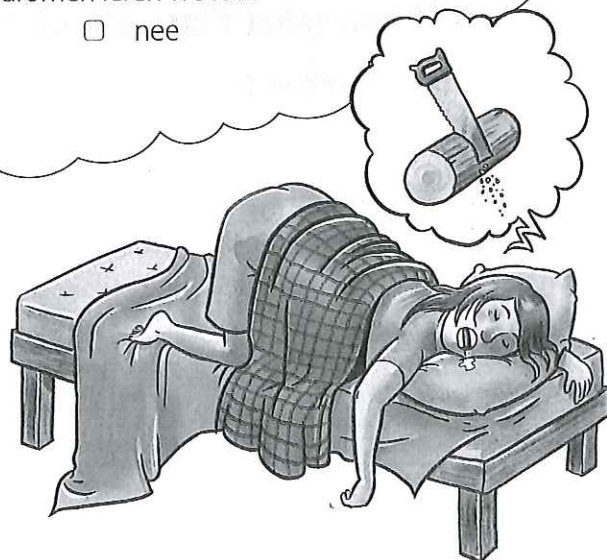
eigen invulling

	mee eens	niet mee eens	Ik begrijp de zin niet.
1 Je kiest waarover je droomt.	☐	☐	☐
2 Je kunt dromen onthouden.	☐	☐	☐
3 Dromen zijn voor iedereen anders.	☐	☐	☐
4 Je droomt elke nacht.	☐	☐	☐
5 Enkel mensen kunnen dromen.	☐	☐	☐

2 Test uit wat jij al over dromen weet.

eigen invulling

- 1 Droomt iedereen?
 - ja
 - nee
- 2 Hoe vaak droom je per nacht?
 - eenmaal
 - de hele nacht door
- 3 Zit je hippocampus enkel in je linkerhersenhalft?
 - ja
 - nee
- 4 Dromen doen we met onze ...
 - hersens
 - ogen
- 5 Tijdens het dromen leren we iets.
 - ja
 - nee

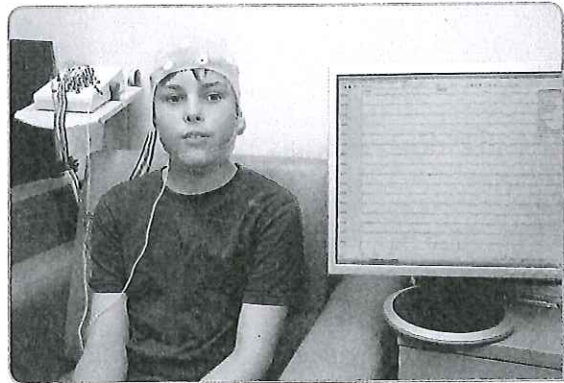

A:

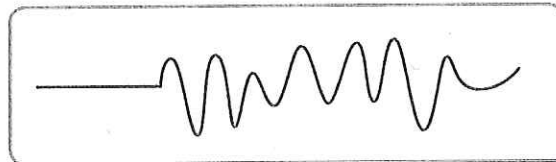
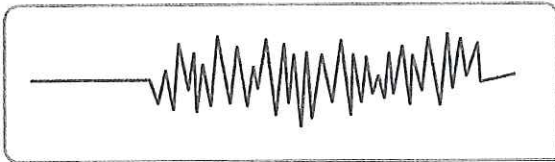
"Ik droom nooit! Dromen is voor watjes." Dat hoor je vaak zeggen. Mooi verkeerd. Iedereen droomt. Sterker nog, iedereen droomt de hele nacht door.

5 Hoe weten onderzoekers dat? De 'berichten' die door je hersens flitsen, zijn golfjes elektriciteit. Die elektriciteit kunnen ze meten met een EEG-scanner. Zo'n EEG-scanner meet de trilling van de golfjes elektriciteit.

10 Ben je wakker, dan zien ze op hun scherm snelle golfjes:

Slaap je diep, dan zien ze trage golfjes:

a Kleur in de tekst:

de sleutelwoorden.

b Kruis aan. De tekst is:

fictie

non-fictie

W

de EEG-scanner

toestel om de elektrische activiteit in de hersens te meten.

1

Hoe weet ik of een tekst fictie of non-fictie is?

Verzonden teksten worden fictie genoemd.

Bv. verhaal, sprookje, gedicht ...

Weetteksten worden non-fictie genoemd.

Bv. verslag, krantenartikel, handleiding, woordenboek, gebruiksaanwijzing, schoolboek ...

Fictie, met de F van fantasie!

c Wat meten ze met een EEG-scanner?

Het meet de trilling van de golfjes elektriciteit

B:

Dromen is **opruimen** in je hoofd. Opruimen is datgene wat je moeder zo vaak zegt dat je moet doen, maar waar jij zelden zin in hebt. Ga maar eens **een kijkje nemen** in je kamer.

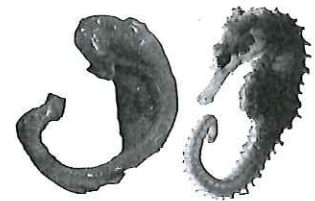
Hoe komt er rommel in je hoofd?

- De hele dag word je met van alles '**bestookt**'. Al die **informatie** zorgt voor **rommel** in je hoofd. Stel dat je **alles** zou **onthouden**, dan zou je hoofd vroeg of laat **ontploffen!**

Hoe wordt de rommel opgeruimd?

- Je hebt een **kortetermijngeheugen**. Dat geheugen **onthoudt dingen** voor een **korte tijd**. Onbelangrijke dingen. Zoals het feit dat je morgen toets rekenen hebt.
- Je hebt ook een **langetermijngeheugen**. Dat geheugen **onthoudt dingen** voor een **lange tijd**.
- 10 Belangrijke dingen. Zoals het feit dat de juf volgende week jarig is. Een **kleine kwab** in je **hersens** helpt je geheugen. Die kwab heet de **hippocampus**. Het is een Grieks woord. *Hippo* betekent 'paard'. *Campus* betekent 'zee'. Hippocampus wil zeggen zeepaard. Waarom ze die naam kozen, zie je hier:
- 15 Zowel in je **rechterhersen helft** als in je **linkerhersen helft** zit er zo'n kwab. **Overdag** heeft dat zeepaardje **niet de tijd** om alles een juiste plaats te geven in je hoofd. Daarom werkt het '**s nachts** verder. Het **ordent je geheugen**. Het **wist onbelangrijke dingen**, zodat er **plaats vrijkomt** voor **nieuwe dingen**. Het geeft belangrijke dingen een **juiste plaats**, zodat je die later makkelijk kunt ophalen.

W

een kijkje nemen	ergens even gaan kijken
bestoken	beschieten, (hier) veel informatie die binnenkomt
wissen	verwijderen

a Kleur in de tekst:

de sleutelwoorden.

b Hoe heet de kwab in onze hersenen die 's nachts verder werkt?

hippocampus

c Wat doet die kwab?

's Nachts ordent het je geheugen. Onbelangrijke dingen worden gewist. Belangrijke dingen krijgen een juiste plaats.

C:

Je slaapt niet altijd even diep. Tijdens je slaap doorloop je **verschillende slaapcyclussen**. Een **cyclus** duurt ongeveer **negentig minuten**. In zo'n cyclus ga je na het inslapen van een lichte slaap naar een diepere slaap en daarna terug naar een minder diepe.

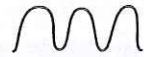

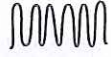
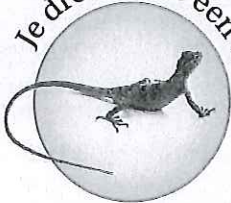
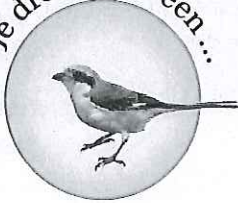

- Het patroon van de golven laat zien dat er vier soorten slaap zijn:
- 5 a de lichte slaap,
- b de diepe slaap,
- c de nog diepere slaap,
- d de remslaap.

- 10 **Rem** is de afkorting van de Engelse woorden **rapid eye movements**, **snelle oogbewegingen**. Je ogen zijn gesloten, maar je oogballen bewegen heen en weer. Tijdens de **remslaap dromen** we het **meest**. Remslaap is heel **belangrijk**. In het laboratorium zien onderzoekers dat ratten die een **tekort aan remslaap** hebben, **depressief** worden.

Bij mensen die zeggen dat ze NOOIT dromen, zien ze hetzelfde golfpatroon als bij diegenen die wel dromen. Zo weten ze dat iedereen droomt. Alleen onthoudt niet iedereen zijn dromen.

- 15 Wat je vlak voor je wakker wordt droomt, onthoud je het best. Toch droom je de hele nacht door. **Hoe dieper je slaapt, hoe minder actief je hersens zijn**. Daardoor droom je in iedere soort slaap anders.

Hersengolven

hele diepe slaap	minder diepe slaap	lichte slaap	bijna wakker
			
↓	↓	↓	↓
Je droomt als een...	Je droomt als een...	Je droomt als een...	Je droomt als een...
			
reptiel	vogel	eenvoudig zoogdier	mens

Meer lezen?
Zoete dromen, Karla Stoefs,
Talentbib 4

de cyclus	iets dat zich steeds herhaalt
depressief	je gedurende lange tijd niet gelukkig voelen

a Kleur in de tekst:

 de sleutelwoorden.

b Vul de informatie over de slaapcyclussen aan.

In je slaap doorloop je nier slaapcyclussen, namelijk:

- de lichte slaap
- de diepe slaap
- de nog diepere slaap
- de remslaap

Eén cyclus duurt 90 minuten.

c Wat is het gevolg van een tekort aan remslaap?

depressie

6 Schrijf boven elk tekstdeel een passende titel.

Tip: gebruik de sleutelwoorden.

7 Lees de tekst en los de vragen op.

A:

Dromen ordent je geheugen.
 Dromen laat weten wat je diep vanbinnen voelt.
 Dromen geeft je inzicht in problemen.
 Daardoor leren we in onze slaap.

- 5 Niet alleen feiten of weetjes, maar ook vaardigheden.
 Want je hebt ook een motorisch geheugen voor bewegingen. Sport, pianospelen, ook dat leer je in je slaap.

B:

Het is bewezen dat zelfs met een **hazenslaapje** je prestaties verbeteren.

10 minuten slaap → Je bent vier uur lang **alerter**, aandachtiger en beter geconcentreerd.

20 minuten slaap → Je kunt de dingen beter onthouden.

W

het hazenslaapje

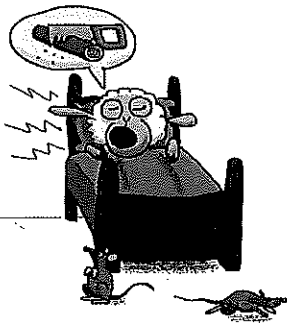
kort slaapje

alert

waakzaam, wakker

het dutje

kort slaapje

- 10 Wat denken jullie van het idee om iedere les af te sluiten met een **dutje**?

Maar hoe slaap je het best in de klas?

Tel geen schapjes, want dan activeer je je hersens. Denk liever aan iets rustigs: aan een pot groen gras. Zoek een goede houding. Met

- 15 z'n allen op een hoopje, lekker in een knoopje!

C:

Wat zal de toekomst brengen?

Men zal nog veel ontdekken over de werking van de hersens. Japanse onderzoekers zijn erin geslaagd om beelden uit je droom te projecteren op een scherm. Voorlopig lukt hen dat met eenvoudige beelden, maar in de toekomst draaien ze je

- 25 droom af zoals een film. Best eng.

Misschien zul je een droom kunnen bestellen. Via een speciale helm?

Of een pilletje?

Of zul je een droom kunnen delen met je vriendin of vriend of met je huisdier?

Of ... bedenk zelf maar iets.

a Geef drie voorbeelden van vaardigheden die je leert tijdens het dromen.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

b Waarin zijn de Japanse onderzoekers geslaagd?

In beelden uit je droom te projecteren op een scherm

Zou jij dat fijn vinden? Waarom (niet)? *eigen invulling*

c Schrijf boven elk tekstdeel een passende titel.

8

Los het kruiswoordraadsel op.

Tip: zoek de antwoorden in de teksten.

Horizontaal

- 1 Hoe ... je slaapt, hoe minder actief je hersens zijn.
- 4 Een ander woord voor een kort slaapje.
- 6 Dit orgaan zorgt ervoor dat alles wordt opgeruimd in je hersens.

Verticaal

- 2 Welk toestel kan de golfjes van je hersens meten?
- 3 Dromen is ... in je hoofd.
- 5 In welk land zijn onderzoekers erin geslaagd dromen te projecteren?

	2									
1	M	i	N	D	E	R				
				E						
				G			3			
				-						
				S						
4				J						
				A						
6	H	i	P	P	O	C	A	M	U	S
				A						
				N						

9 Hoe verliep de les voor jou?

Ik geef deze tekst

Ik kon sleutelwoorden markeren.

Ik kon vragen bij een tekst beantwoorden.

Ik kon een goede titel voor een tekstdeel bedenken.

Ik durfde mijn mening over de stellingen te vertellen.

Naam: _____

De stam en de infinitief van het werkwoord

De vorm van het werkwoord dat je in het woordenboek kunt vinden, noemen we de **infinitief**.

Je vindt de noemvorm gemakkelijk door een zinnetje met 'ik zal' te maken, bv. Ik zal lopen.

Je vindt de **stam** van het werkwoord door een zinnetje met 'ik' en 'nu' te maken (bv. Ik fiets nu.)

Vul de tabel verder aan.

infinitief	stam
grijpen	ik <u>grijp</u>
fietsen	<u>ik fiets</u>
duiken	<u>ik duik</u>
zitten	<u>ik zit</u>
vliegen	<u>ik vlieg</u>
<u>lopen</u>	ik loop
<u>eten</u>	ik eet
<u>worden</u>	ik word
<u>zijn</u>	ik ben
<u>slenteren</u>	ik slenter

Naam: _____

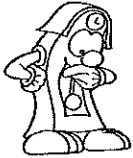

- hebben Ik heb thuis een nieuwe fiets.
In mijn klas hebben zes kinderen een nieuwe fiets gekregen voor hun communie.
- vragen Als het van mij afhangt dan vraag ik aan de Sint een leuk gezelschapsspel.
Suzy en Andreas vragen liever een computerspel.
- drinken Ik drink graag melk.
Drinken alle baby's graag melk?
- ervaren Ervaren alle mensen hetzelfde als ze op een hoge berg staan?
Op grote hoogte erwaar ik vooral angst.
- vergissen Mijn ouders vergissen zich bijna altijd van wegroute.
Maar ik vergis mij nooit want ik heb een gps.

Naam: _____

Onderwerp, persoonsvorm en de ja-nee-vraag

Als we een zin bekijken, merken we verschillende delen op.
Bv. Sonia houdt van bloemschikken.
Onderwerp: over wie of waarover wordt er iets verteld? → Sonia.
Persoonsvorm: het woord waarmee je de zin begint als je van de zin een ja-nee-vraag maakt. → houdt Sonia van bloemschikken?

■ Duid van de volgende zin telkens aan wat er gevraagd wordt.

Ferdinand is een gekke naam.

1. Wat is het onderwerp in de zin?

- Ferdinand
- is
- Ferdinand is
- is een gekke naam

2. Wat is de rest van de zin?

- Ferdinand
- is
- Ferdinand is
- is een gekke naam

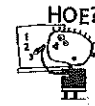
3. Wat is de persoonsvorm in de zin?

- Ferdinand
- is
- Ferdinand is
- is een gekke naam

Naam: _____

Denk aan de vier stappen!

Duid van de volgende zin telkens aan wat er gevraagd wordt.

Fietst mijn vader graag met Achmed door het bos?

Wat is het onderwerp in de zin?

- fietst
- mijn vader
- Achmed
- fietst mijn vader
- graag met Achmed door het bos
- fietst graag met Achmed door het bos
- fietst mijn vader graag met door het bos

Wat is de rest van de zin?

- fietst
- mijn vader
- Achmed
- fietst mijn vader
- graag met Achmed door het bos
- fietst graag met Achmed door het bos
- fietst mijn vader graag met door het bos

Wat is de persoonsvorm in de zin?

- fietst
- mijn vader
- Achmed
- fietst mijn vader
- graag met Achmed door het bos
- fietst graag met Achmed door het bos
- fietst mijn vader graag met door het bos

SPELLING

beleefd benieuwd levend het reuzenrad dringend
 de misdaad het schoolhoofd het gebied onbekend vliëgend
 felrood razend voortdurend de brandwonden hardste
 de hoofdprijs het raadsel de held de rechterhand razendsnel

Woorden met **d** of **t** op het einde van het woord of woorddeel

 Bij **d** of **t** op het einde van een woord of een woorddeel gebruik je de **verlengingsregel**, bv. land**en** dus land, kaart**en** dus kaart.

Let op! Bij een **woorddeel** moet je eerst **hakken** en dan de **verlengingsregel** gebruiken, bv. raad**sel** want raad ... rad**en**.

 Denk ook aan het kapstokwoord *hond*.

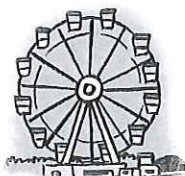
Zie spellingweter 35.

 1 Schrijf alle woorden correct over en kleur de woorden waar de verlengingsregel kan worden gebruikt.

beleefd – jongens – reuzenrad – hardste – druiven – genezen – rechterhand – schoolhoofd – verraden – voortdurend – brandwonden – bloemen – hoofdprijs

beleefd, jongens, reuzenrad, hardste, druiven, genezen, rechterhand, schoolhoofd, verraden, voortdurend, brandwonden, bloemen, hoofdprijs

 2 Kijk naar de tekening en zoek het juiste woord uit het woordpakket.

reuzenrad

brandwonden

held

rechterhand

hoofdprijs

3 Vul in: *d* of *t*. Schrijf het woord dan nog eens volledig over.

benieuw d gebie d har d ste misdaa d voor t duren d
benieuwd gebied hardste misdadaad voortdurend

dringen d vliegen d beleef d leven d onbeken d
dringend vliegend beleefd levend onbekend

4 Maak de woordenketting los en schrijf alle woorden correct over. Begin rechts.

teommanfirhcsdijtdmeorebtenpehcspeertsdnielemmorddoorbtnettseef
feest, tent, broodtrommel, eindstreep, schepnet, beroemd, tijdschrift, mammoet

5 Vul in: *d* of *t*. Schrijf de volledige zin over.

Ik kreeg een kamerplan t als verjaardagsgeschenk.

Ik kreeg een kamerplant als verjaardagsgeschenk.

Die uitvinder had weer iets bijzonders bedach t.

Die uitvinder had weer iets bijzonders bedacht.

In de zomer heb ik een week bij oma gelogeer d.

In de zomer heb ik een week bij oma gelogeed.

Is dat geen mooi lan d schap?

Is dat geen mooi landschap?

Waar staat die broo d man d ?

Waar staat die broodmand?

Ik ee t een schaalte yoghur t met stukjes kiwi.

Ik eet een schaalte yoghurt met stukjes kiwi.

Jacob speelt zondag die voe t balwe d strij d.

Jacob speelt zondag die voetbalwedstrijd.

De broo d machine van oma is kapo t.

De broodmachine van oma is kapot.

▲ Klaar? Maak de oefeningen op blz. 59-61. Zet eerst een kruisje.

Woordpakket 16

Oefen hier je woordpakket.

beleefd	beleefd	felrood	felrood
benieuwd	benieuwd	razend	razend
levend	levend	voortdurend	voortdurend
het reuzenrad	reuzenrad	de brandwonden	brandwonden
dringend	dringend	hardste	hardste
de misdaad	misdadaad	de hoofdprijs	hoofdprijs
het schoolhoofd	schoolhoofd	het raadsel	raadsel
het gebied	gebied	razendsnel	razendsnel
onbekend	onbekend	de held	held
vliegend	vliegend	de rechterhand	rechterhand

Schrijf ik **d** of **t** op het **einde** van een woord?

35

→ Maak het woord **langer!**

Bv. *landen* dus *land***d**, *kaarten* dus *kaart***t**

Soms zitten **d-** of **t-woorden** in een ander woord **verstopt!**

Bv. *brand***d***weer*

2 Schrijf een woord uit het woordpakket bij de tekening.

reuzenrad

brandwonden

held

rechterhand

hoofdprijs

3 Kleur de woorden waar de verlengingsregel gebruikt kan worden.

honderdduizend

waarzegster

bodem

held

raadsel

dringend

beantwoord

beantwoord

4 Vul in: *d* of *t*.

Schrijf het woord over.

kamerplan t kamerplant

hardste hardste

grond grond

misdaad misdadaad

gedicht gedicht

dringend dringend

voortdurend voortdurend

gat gat

5 Vul in: *d* of *t*.

Schrijf de zin over.

Is dat geen mooi landschap?

Is dat geen mooi landschap?

Waar staat die broodmand?

Waar staat die broodmand?

Jacob speelt zondag die voetbalwedstrid.

Jacob speelt zondag die voetbalwedstrijd.

De broodmachine van oma is kapot.

De broodmachine van oma is kapot.

▲ Klaar? Zet een kruisje.

Maak oefening 16 op blz. 66.

woordpakket 16

Naam _____

Datum _____

Kun jij alle verborgen woorden vinden in deze woordzoeker?

M	Y	B	R	A	N	D	W	O	N	D	E	N	R	Z	E	Q	J
B	I	T	Y	D	Y	R	E	D	B	D	N	E	Z	A	R	M	L
D	N	E	V	E	L	E	I	I	Y	O	Q	I	G	K	I	Q	R
Q	E	M	H	F	W	C	N	D	C	Z	K	U	U	S	N	V	J
V	L	K	O	E	K	H	H	K	R	V	D	Y	D	G	E	E	E
B	V	S	O	L	U	T	J	Y	E	S	Q	A	N	H	I	T	R
V	L	D	F	R	I	E	S	L	U	E	A	Y	X	N	S	F	G
O	I	F	D	O	D	R	Q	F	Z	D	E	J	O	D	D	I	E
O	E	O	P	O	E	H	U	O	E	R	M	C	R	B	R	X	B
R	G	O	R	D	S	A	B	V	N	K	O	A	L	E	I	B	I
T	E	H	I	Q	P	N	N	J	R	P	H	Q	K	N	N	E	E
D	N	L	J	A	O	D	K	V	A	V	M	N	I	I	G	L	D
U	D	O	S	T	W	T	W	O	D	H	L	R	W	E	E	E	T
R	W	O	F	R	A	A	D	S	E	L	D	T	U	U	N	E	U
E	V	H	L	K	O	N	B	E	K	E	N	D	W	W	D	F	V
N	W	C	R	E	I	I	H	F	Q	G	H	I	O	D	M	D	Z
D	M	S	U	I	H	D	L	E	H	H	B	L	K	W	V	H	E
K	S	L	X	Y	O	B	T	R	A	Z	E	N	D	S	N	E	L

- BELEEFD
- DRINGEND
- HARDSTE
- LEVEND
- RAADSEL
- RECHTERHAND
- VLIEGEND
- BENIEUWD
- FELROOD
- HELD
- MISDAAD
- RAZEND
- REUZENRAD
- VOORTDUREND
- BRANDWONDEN
- GEBIED
- HOOFDPRIJS
- ONBEKEND
- RAZENDSNEL
- SCHOOLHOOFD

Deze woordzoeker is uitgeprint op WoordzoekerMaken.nl